Socialförsäkringsutskottets betänkande 1987/88:8

om avskaffande av den s.k. äktamakeprövningen vid återbetalning av studiemedel (prop. 1987/88:29)

SfU
1987/88:8

Propositionen

I proposition 1987/88:29 om avskaffande av den s. k. äktamakeprövningen vid återbetalning av studiemedel har regeringen (utbildningsdepartementet) föreslagit riksdagen att anta inom utbildningsdepartementet upprättade förslag till

1. lag om ändring i studiestödslagen (1973:349),
2. lag om ändring i lagen (1987:303) om ändring i studiestödslagen (1973:349).

Lagförslagen återfinns som bilaga till betänkandet.

Utskottet

Studiemedel återbetalas genom årliga avgifter. Den som har svårigheter att betala kan medges anstånd, helt eller delvis, med årsavgiften. Återbetalningstiden förlängs i sådant fall i motsvarande grad. Vid bedömningen huruvida den återbetalningsskyldiges ekonomiska förhållanden är sådana att anstånd skall medges beaktas även makens inkomst. Motsvarande gäller för den som utan att vara gift lever tillsammans med person som han tidigare har varit gift med eller med vilken han har eller har haft gemensamt barn.

Efter beslut den 19 juni 1985 tillkallade regeringen en särskild kommitté (U 1985:09) med uppgift att göra en översyn av studiemedelssystemet. En av kommitténs huvuduppgifter var enligt direktiven (dir. 1985:33) att analysera återbetalningsreglerna. En särskilt angiven uppgift var att bedöma konsekvenserna av ett slopande av hänsynstagandet till makes inkomst vid återbetalningen. Efter hemställan från riksdagen (SfU 1985/86:14, rskr. 198) utfärdade regeringen den 18 september 1986 tilläggsdirektiv (dir. 1986:26) enligt vilka kommittén ålades att utforma ett förslag till avveckling av den s.k. äktamakeprövningen. I promemorian Ds U 1986:15 har kommittén utan att lämna några förslag presenterat ett bakgrundsmaterial i frågan samt uttalat sin avsikt att återkomma med förslag i sitt slutbetänkande.

Vid behandlingen av 1987 års budgetproposition uttalade riksdagen (SfU 11, rskr. 176) att avskaffandet av den s.k. äktamakeprövningen vid återbetalning av studiemedel var så angeläget att resultatet av studiemedelskommitténs arbete inte borde avvaktas. Riksdagen hemställde därför att regeringen skulle förelägga riksdagen förslag i frågan så att ändrade regler kan träda i kraft den 1 januari 1988.

1 *Riksdagen 1987/88. 11 saml. Nr 8*

Studiemedelskommittén har den 14 september 1987 överlämnat sitt slutbetänkande (SOU 1987:39) Studiemedel. Betänkandet innehåller ett förslag till helt nytt studiemedelssystem såväl när det gäller beviljning som återbetalning. Kommitténs förslag innebär att i det nya systemet någon hänsyn till makes inkomst inte skall tas när det gäller bedömning av återbetalningsförmågan. Betänkandet är föremål för beredning inom regeringskansliet.

I enlighet med riksdagens beslut föreslås nu i propositionen ändringar i studiestödslagen som innebär att hänsyn inte skall tas till makes inkomst när återbetalningen av studiemedel bestäms. De ändrade reglerna föreslås träda i kraft den 1 januari 1988. Genom den föreslagna förändringen kommer enbart den återbetalningsskyldiges egna ekonomiska förhållanden att tillmätas betydelse vid fastställande av återbetalningsskyldighet för visst år. Regelförändringen förväntas medföra en relativt betydande ökning av antalet ansökningar om anstånd med återbetalning. Enligt propositionen beräknas de administrativa kostnaderna uppgå till 6 998 000 kr. och departementschefen avser att i tilläggsbudget I till statsbudgeten för budgetåret 1987/88 framlägga förslag till medelsanvisning härför.

Utskottet tillstyrker propositionen, som inte föranlett något motionsyrkande.

Hemställan

Utskottet hemställer

att riksdagen med bifall till proposition 1987/88:29 antar de i propositionen framlagda förslagen till

1. lag om ändring i studiestödslagen (1973:349),
2. lag om ändring i lagen (1987:303) om ändring i studiestödslagen (1973:349).

Stockholm den 19 november 1987

På socialförsäkringsutskottets vägnar

Doris Håvik

Närvarande: Doris Håvik (s), Nils Carlshamre (m), Börje Nilsson (s), Margareta Andrén (fp), Karin Israelsson (c), Ulla Johansson (s), Gullan Lindblad (m), Lena Öhrsvik (s), Siri Häggmark (m), Ingegerd Elm (s), Rune Backlund (c), Margó Ingvardsson (vpk), Margareta Persson (s), Barbro Sandberg (fp) och Ingegerd Anderlund (s).

Propositionens lagförslag

1 Förslag till

Lag om ändring i studiestödslagen (1973: 349)

Härigenom föreskrivs i fråga om studiestödslagen (1973: 349)[1]
dels att 8 kap. 31, 81 och 82 §§ skall upphöra att gälla,
dels att 8 kap. 34, 35, 61 och 63 §§ skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
8 kap.	
34 §	
Om ej annat följer av andra stycket, förstås i 30–32 §§ med inkomst den till statlig inkomstskatt taxerade inkomsten för avgiftsåret.	Om ej annat följer av andra stycket, förstås i 30 *och* 32 §§ med inkomst den till statlig inkomstskatt taxerade inkomsten för avgiftsåret.
Avdrag för underskott i förvärvskälla vid taxeringen läggs till den återbetalningsskyldiges taxerade inkomst.	
35 §	
Med förmögenhet förstås i 30 *och 31 §§* skattepliktig förmögenhet enligt förordningen (1947: 577) om statlig förmögenhetsskatt vid utgången av året närmast före avgiftsåret.	Med förmögenhet förstås i 30 § skattepliktig förmögenhet enligt förordningen (1947: 577) om statlig förmögenhetsskatt vid utgången av året närmast före avgiftsåret.
61 §	
Varje avgiftsår debiteras återbetalningsskyldig preliminär avgift med belopp som följer av 38 § första stycket, om ej annat följer av beslut enligt 40 §. Debiteringen förfaller i den mån beslut fattas om att preliminär avgift ej skall utgå eller skall nedsättas enligt 39–41 §§.	
Beslut om slutlig avgift för ett avgiftsår enligt 43 § skall fattas snarast möjligt efter det taxering för avgiftsåret verkställts i första instans. *Nedsättes* den återbetalningsskyldiges till statlig inkomstskatt taxerade inkomst för avgiftsåret, skall beslutet om slutlig avgift omprövas, om den återbetalningsskyldige begär det. Ansökan om prövning skall ha kommit in till centrala studiestödsnämnden inom två månader efter det den återbetalningsskyldige fått del av beslutet om nedsättning. *Är den återbetalningsskyldige gift gäller motsvarande, om makens till statlig inkomstskatt taxerade inkomst nedsättes.*	Beslut om slutlig avgift för ett avgiftsår enligt 43 § skall fattas snarast möjligt efter det taxering för avgiftsåret verkställts i första instans. *Nedsätts* den återbetalningsskyldiges till statlig inkomstskatt taxerade inkomst för avgiftsåret, skall beslutet om slutlig avgift omprövas, om den återbetalningsskyldige begär det. Ansökan om prövning skall ha kommit in till centrala studiestödsnämnden inom två månader efter det den återbetalningsskyldige fått del av beslutet om nedsättning.

[1] Lagen omtryckt 1987: 303.

63 §

För återbetalningsskyldig talan mot taxering till statlig inkomstskatt och framstår det som obilligt att han erlägger kvarstående avgift som bestämts på grundval av den icke lagakraftvunna taxeringen, får han efter ansökan beviljas anstånd helt eller delvis med erläggande av avgiften. Ansökan skall ges in till centrala studiestödsnämnden. Anståndet får avse högst det belopp som betingas av den återbetalningsskyldiges yrkande i fråga om taxeringen.

Anståndet skall gälla till dess två månader förflutit från dagen för beslut i anledning av den återbetalningsskyldiges talan mot taxeringen.

Är den återbetalningsskyldige gift, äger första och andra styckena motsvarande tillämpning, om maken för talan mot taxering.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1988.

Äldre föreskrifter gäller fortfarande i fråga om bestämmande av slutlig avgift för avgiftsår före avgiftsåret 1988.

2 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1987: 303) om ändring i studiestödslagen (1973: 349)

Härigenom föreskrivs i fråga om ändring i lagen (1987: 303) om ändring i studiestödslagen (1973: 349)

dels att ändringen av 8 kap. 31 § utgår,

dels att övergångsbestämmelserna till lagen (1987: 303) om ändring i nämnda lag skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
Övergångsbestämmelser	
Denna lag träder i kraft, i fråga om 8 kap. 2, *31*, 62 och 76 §§ den 1 januari 1988, samt i övrigt den 1 juli 1987.	Denna lag träder i kraft, i fråga om 8 kap. 2, 62 och 76 §§ den 1 januari 1988, samt i övrigt den 1 juli 1987.
Bestämmelsen i 8 kap. 31 § i sin nya lydelse tillämpas första gången vid bestämmande av slutlig avgift för avgiftsåret 1988.	